

Näätäjoja–Suvilahti ps.juna. Kello 7.20 pommitettiin junaa 7 x 25 kg. Pommit osuivat keskellä junaa, joka katkesi. Veturi ja 1 suojavaunu läksivät nopeata vauhtia itään, muut jäivät paikoilleen. Junasta voimakasta 40 mm it-tulta. Tiellä Paperon kohdalla 5 k-autoa länteen. Kello 7.20 tie Kotajärvi–Papero tyhjä, sulutuksia Juhtienjärven kohdalla 2, 100 x 250 m ja Karjalammet kohdalla 1. Kello 7.40 tie Papero–Kivijärvi tyhjä. Kello 7.50 viesti pudotettu Näätäojalle.”

1/LLv 16 tiedusteli illalla partiolla, jonka miehistöt olivat GL-265 luutnantti Laaksonen ja GL-271 alikersantti Pättiniemi.

”Kello 19.20 Hietajärvi, korkeus 1500. Omat joukot Hietajärven pohjoispään korkeudella. Taistelu käynnissä. Kello 19.30 Ägläjärven kylä, korkeus 200: Omien joukkojen hallussa. Kello 19.40–20.00 Ägläjärvi–Vuontelet, korkeus 1500–100: Ägläjärven kylästä n. 4 km itään omat etummaisets joukot. Pojasjärven eteläpään korkeudella vihollisen etummaisets joukot. Pojasjärven eteläpäästä n. 2,5 km itään viholliskolonnan jälkipää. Kolonna yhtenäinen n. 3 km pituudelta, autoja, tykkejä, hyökkäysvaunuja ja hevosia. Siitä edelleen Aittojoelle yksinäisiä hevosajoneuvoja ja autoja. Aittojoen sillasta n. 1 km itään 4 tankkia, 3 k-autoa, suunta itään. Vuonteletä n. 0,5 km itään 3 tankkia, 3 k-autoa, 2 h-autoa, suunta itään. Kello 20.05 Hietajärvi–Ägläjärvi: Ei liikettä tiellä, omia joukkoja lähdössä Ägläjärvelle päin. Vuontelet–Lyhylampi: Ei liikettä. Kello 20.15 Kokkari: Heitin viestin.”

23.8. kolmoslentueen tiedustelija joutui hävittäjien hyökkäyksen kohteeksi. Kone oli FK-104 miehistönä lentomestari Uotinen ja alikersantti Kärki. Ilmataistelukertomus kuuluu:

”Paluulennolla klo 13.00, Tsalkinselästä länteen 1100 m korkeudessa huomasiimme vasemmalla n. 200 m päässä pilvien aukosta tulevan kolme I-16:ta konettamme kohti, olivat huomanneet koneemme. Pilviaukko oli liian suuri, painoimme koneen syöksyyn, syöksyn aikana n. 45 asteen siivekekäännös. Syöksystä oikaisu aivan pinnassa, jossa paluulento väistöliikkeitä tehden. Koneet seurasivat loivia syöksyjä tehden perässämme Varpakylän

5.8.41 aamulla kello viisi seitsemän Tsaikkaa ja kolme Migia hyökkäsi Värtsilän kentälle ja ampui tuleen kaksi Lysanderia. Tässä on LY-125 poroksi palaneena, toinen oli LY-117.

länsipuolelle. Saimme väistettyä kk.suihkut tiukoilla korkeuseräsinkaarroilla. Koneemme ei vaurioitunut. Vasemmanpuolen korkeusvakaajan tukilamellit katkesivat todennäköisesti täh.kk:n luotisuihkusta. Kk-ampuja ampui 3 rumpua tyhjäksi.”

3. syyskuuta kello 11.55 startannut 2. lentueen Lysander oli viestinpudotuslennolla, kun hävittäjät yllättivät. LY-121:n miehistönä oli ylikersantti Eero Pakarinen ja korpraali Reino Pesu. Ohjaaja kirjoitti taistelukertomukseen:

”Menomatka maastoutumislentona Kivatsuun saakka. Viestinpudotuspaikalle saavuttamme annoimme omakonetunnuksen kaksi kertaa, mutta viestivaatetta ei avattu, vaikka kiertelimme paikan päällä 10–15 minuuttia. Katsoimme pitemmän viipymisen tarpeettomaksi lennetyämme viimeksi lännestä itään ilmoitetun pudotuspaikan yli. Tiedustelutehtävän ensimmäistä osaa emme täysin kirkkään sään takia yrittäneetkään lähteä suorittamaan. Kaartaessani juuri poislähtöaikaissa vasemmalle, näimme kolme vihollishävittäjää (I-16) etuoikealla, meistä n. 2 km päässä ja 300 m korkeudessa lentämässä itään päin kiilassa. Koetin maastoutumislentoa hyväksi käyttäen välttää hävittäjiä, mutta ne olivat jo meidät huomanneet. Hävittäjät levittivät hieman kiilaansa ja kiersivät yläpuolelle meidän taaksemme ja johtokone ryhtyi ensimmäisenä hyökkäämään vasemman siipikoneen yrittäessä kiertää eteemme. Ohjaajana pysyin koko ajan hyvin tilanteesta selvillä, vaikka LY-koneen ohjaaja ei näe taakseen, sillä kk-ampuja selosti koko ajan puhelimesta viholliskoneiden toimintaa, joten tiesin aina kaarrellen väistää samalla, kun vihollishävittäjät pääsivät ampuma-asemaan. Ensimmäinen väistö onnistui, sillä väistin vasemmalle kaartamalla, jolloin vihollinen sai osuman vain oikeaan tasoomme. Kk-ampuja tulitti täh.kk:lla hyökkääjiä, mutta hänen kk:hon tuli häiriö ja näin hänen vaihtavan rumpua kolme kertaa. Kun kk-ampuja oli saanut kolmannen rummun paikoilleen, alkoi toinen hävittäjä hyökkäyksen niin ikään takaa ylhäältä. Tämä hyökkääjä tuli konettamme aivan lähelle tulittaen koko ajan ja näimme ja tunsimme, että koneeseemme tuli runsaasti osumia. Yritin väistää, mutta koneeseemme tuli jatkuvasti osumia ja haavoituin oikeaan jalkaan pohkeen kohdalle. Ennen väistöäni kuulin kk-ampujan tulittavan hyökkääjää. Tällöin harkitsin, ettei ole olemassa mitään irtautumismahdollisuutta ja taistelu kömpelöllä LY-koneella tulisi muodostumaan liian epätasaiseksi. Pidin ainoana pelastuksena maahan laskeutumista mahdollisimman nopeasti ja niin avasin kuomun lasit, kupeerasin mootto-

1/LLv 16:n Gladiator pellole tehdyllä työkentällä Tohmajärven Haarajärvellä 20.8.41. Neljä päivää myöhemmin lentue siirtyi Uomaalle. (SA-kuva)

3/LLv 16:n päällikkö kapt Johan Gabrielsson (oikealla) antaa lentotehtävän FK-koneen miehistölle Uomaalla syyskuussa 1941.

LLv 10:n kone FK-90 laskeutui 15.11.38 Suur-Merijoelle ennen kiitorataa ja meni ympäri. Talvisodassa kone lensi 3. lentueessa. (Ilmavoimat)

26.1. kakkoslentue menetti FK-81:n kadonneena tiedustelulennolla Laatokan pohjoispuolella. Viimeaikainen tutkimus selvitti, että 49 IAP:n hävittäjä pudotti sen.

29.1. useiden alusten havaittiin saapuvan Laatokan lounaisrannalla Saunasaaren laituriin. LLv 10:n kuusi syöksypommittajaa hyökkäsi Saunasaaren ankkuroitua suurta rahtialusta ja jäänsärkijää vastaan. Pommirivit kulkivat tarkkaan molempien alusten yli vaurioittaen molempia. Erittäin kiivas ja tarkka it-tuli ampui yhden FK-koneen alas ja repäisi toiselta laskutelineen. Suoritusilmoitus kertoo:

”Koneet ja miehistöt: FK-88 luutn Pietarinen ja kers Kirjavainen, FK-111 vänr Nenonen ja vänr Roschier, FK-89 ltm Hämelä ja luutn Bärlund, FK-108 luutn Nurminen ja alik Laine, FK-86 ylik Louko ja vänr Rahko sekä FK-85 kers Rekola ja kers Peltonen. Koneet starttasivat klo 15.55. Suojahävittäjät 6 FR-konetta kohdattiin Käkisalmen yläpuolella klo 16.05. Pommitus suoritettiin klo 16.15 syöksypommituksena pudotuskorkeuden ollessa 900 m, 0,2 sek sarjana, kussakin koneessa 2 x 100 kg ja 8 x 12,5 kg. Tulokset:

FK-88: Isot pommit kuljetusalukseen tai aivan viereen, pikkupommit molemmin puolien laivaa.

FK-111: Vihollisen it sai täysosuman koneen alkaessa syöksynsä ja syttyi palamaan iskeytyen jäähän.

FK-89: Pommitti kuljetusalusta, isot pommit jäivät kiinni ripustimien mentyä epäkuuntoon, kun it-ammus repäisi laskutelineen pois. Pikkupommit räjähtivät kummallakin puolella laivaa. Kone lensi työkentälle ja laskeutui vaurioitumatta lisää. FK-108: Meni pabasti selkäsyöksyyn eikä saanut korjattua virhettä, joten ei pudottanut pommeja eikä voimakkaan it:n takia suorittanut uutta syöksyä. Laski pommilastissa työkentälle.

FK-86: Pommitti jäänmurtajaa, maali räjähdyspilvien peitossa. Pikkupommien räjähdyskyä molemmin puolien laivaa. 1 x 12,5kg jäi ripustimeen. 5 kranaatin sirpaleen osumaa.

FK-85: Osumat samoin kuin edellinen sarja. 6 kranaatin sirpaleen osumaa. It ampui

selvästi sulkua maalin ylle ja tuli oli erittäin voimakasta. Havaittiin ainakin 1 raskas patteri, 4 kevyttä patteria ja epävarma raskas patteri.”

2/LLv 10:n kone FK-80 naamioituna ylimääräisten harjoitusten aikana Lappeenrannassa 20.10.39. (Ilmavoimat)

Viimeaikainen tutkimus selvitti, että raivaaja No. 32 upposi ja raivaaja No. 34 sai pahoja vaurioita, molempien alusten kuuluessa Laatokan Laivasto-osastolle.

Tammikuun viimeisenä päivänä LLv 10 palasi Lappeenrantaan, menetettyään kolme konetta Mensuvaarasta toimiessaan. 3. helmikuuta operaatioissa luovuttiin lentuejaosta ja muodostettiin Osasto Kalaja, joka oli laivueen hyökkäävä osa ja Osasto Pietarinen, joka oli laivueen kouluttava osa.

Koska Lappeenranta oli jatkuvien venäläisten ilmahyökkäysten kohteena, LLv 10 siirtyi 8. helmikuuta Taipalsaareen ja sai seuraavana päivän tehtäväkseen tukea Karjalan kannaksen armeijakuntia vihollisen pitämiseksi pois Viipurista.

14.2. aamuvarhain laivue pommitti kahdella koneella Kaukjärven lentokentän maastossa olevaa leiriä saaden osumat pitkin leiriä. Illansuussa syöksypommitettiin neljällä koneella leirinuo-
tioita Viipurin kaakkoispuolella. Suoritusilmoitus kertoi:

”Lentoaika 19.15–21.05, koneet FK-108 luutn Nurminen ja alik Laine, FK-85 kers Rekola ja vänr Rahko, FK-86 ylik Louko ja kers Peltonen ja FK-88 luutn Tanskanen ja kers Mäkitalo. Pommitus suoritettiin yksityisin konein, johtokoneen annettua Viipurin kohdalla hajaantumismarkin (syy: sään huonontuminen, jonka aiheutti pakkassumu). Syöksyyn lähti 22.00 ja pudotus 1 500 metristä. Valonbeittäjät alkoivat etsiä jo koneitten saapuessa Johanneksen korkeudelle. Valonbeittäjiä oli n. 8 kpl, jakautuneina kahteen ryhmään, toinen Kaukjärven pohjoispäässä ja toinen Perkjärven aseman itäpuolella.

FK-108, pommitti nuotiorykelmää harjanteella Summajärven kaakkoispuolella. Pommit 2 x 50 jg ja 8 x 12,5 kg osuivat hyvin.

*FK-85, Kipinolan kannaksella 5–6 nuotiota. Munasuon itäreunalla metsässä leirinuo-
tioita, jonne pommitettiin. Pommit räjähtivät, tuloksista ei voinut sanoa varmaa.*

FK-86, ei nähnyt maalia eikä nuotioita, joutui väistelemään valonbeittämiä.